

Monumentnummer*: 518671

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2001
Kadaster deel/nr 82646/106

Woonplaats* Valkenswaard
Gemeente* Valkenswaard
Provincie* Noord-Brabant

Locatiennaam Valkenswaard
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Valkenswaard
Sectie* D
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 5731

Omschrijving**

Inleiding.

Aan het zuiden van de Markt staat de in 1927 door Jan Stuyt ontworpen SINT NICOLAASKERK. De huidige kerk verving haar voorganger van architect Weber uit 1858-1860. Een deel van de toren van Weber werd ommanteld opgenomen in de nieuwbouw. De kerk is opgetrokken in een decoratieve Expressionistische baksteenstijl met verwijzingen naar de Neo-Gotiek.

De baksteendecoratie in het interieur is gepleisterd en overgeschilderd. De ingangdeur van toren naar kerk, het orgel en de westelijke orgelgalerij zijn vernieuwd. Ten zuiden van het koor een nieuwe eenlaagse aanbouw.

Beschrijving.

Uit baksteen opgetrokken, driebeukige, blindbasilicale kerk op kruisvormige plattegrond met schip van vier traveeën en naar het transept verbredende zijbeuken. Na het transept volgen één koortravee en een lager, rondgesloten koor met omliep. Aan de westzijde de ingangspartij onder de toren. Toren en koor worden geflankeerd door twee uitgebouwde kapellen. Het ex- en interieur worden gekenmerkt door de toepassing van keperbogen boven alle venster- en deuropeningen. De toren heeft twee geledingen met aan de noordzijde een uitgemetselde ronde traptoren met octagonale spits. Op de begane grond een portiek met vleugeldeur waarboven een tegeltableau, voorstellende Christus met tekst DOMUS DEI PORTA COELI. Boven het portiek een stervormig venster

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met radiale tracering en een nis met hardstenen console en baldakijn waarin een beeld van de heilige Nicolaas. In de zijmuren lancetvensters, aan de zuidzijde, hoog in de muur, een nis met beeld van Onze Lieve Vrouw van Den Bosch (?). Op de tweede geleding galmgaten met uurwerk, geflankeerd door hoektorens met steile tentdaken waarop pironen, het geheel bekroond door een octagonale spits met smeedijzeren kruis en weerhaan.

De toren wordt geflankeerd door twee uitgebouwde veelhoekige kapellen. In de topgevels van de zijbeuken drielingvensters en een getrappt baksteenmotief met muizetand. In de topgevel van de transepten een samengesteld venster bestaande uit zes keperboogvensters onder stervormig venster met radiale tracering. In de kooromgang keldervensters en rechthoekige gekoppelde vensters, in de absis vensters onder keperboog.

Langs de dakrand van het koor metselwerk met vlechtingen. Ten noorden van het koor een aanbouw onder plat dak met muizetand, bakgoot op klossen en een deur. Aan de noord- en zuidzijde van schip en aan zuidertransept uitgemetselde biechtstoelen onder lessenaardak met bakgoten en platte daken. Schip en dwarsgeplaatste topgevels boven de zijbeuken worden gedekt met zadeldaken, voorzien van lei in Maasdekking. Op de omgang en de absis de ronding van het koor volgende lessenaardaken. De uitgebouwde kapellen naast de toren worden gedekt door polygonale spitsen met pironen. Op het dak van het schip dakkapellen onder zadeldak met driehoekige vensters.

In het sobere, gepleisterde en geschilderde interieur spitsbogige arcades tussen pijlers met lisenen. In het schip, transept en koor netgewelven, in de zijbeuken en kapellen graatgewelven. Ten zuiden van het vijfhoekige koor een kapel met halfronde absis, aan de noordzijde een kapel met rechte afsluiting. In alle vensters glas-in-lood-vullingen, naar ontwerpen van Luc van Hoek en uitgevoerd door een glasatelier te Roermond, gedateerd 1936. In de zuidelijke zijbeuken, van west naar oost; Vincentius a Paulo, Nicolaas, voorstelling van de Sleutelovergave (Joh. XII,17). In de noordelijke zijbeuk; Elisabeth van Thüringen, Willibrordus, Paulus. In het zuidertransept; Maria omgeven door de Zeven Sacramenten, waaronder v.l.n.r. Adam en Eva, Jesaja, Achaz en Jasur, de Annunciatie, Hulde aan Maria, Visitatie en de heiligen Nesterus, Cyrillus en Bernardus. In het noordertransept; een Kerstvoorstelling met de Aanbidding der Koningen en Herders en de Hemelvaart van Christus. In het bovenste venster de Drie-eenheid omgeven door de evangelistensymbolen. In de kapel ten zuiden van het koor Maria als Mater Amabilis, in de noordelijke kapel de Aanbidding van Christus. In het koor vijf vensters uit de vorige kerk (ca. 1925); het Offer van Abraham, de Mannaregen, de Verrijzenis, de Wonderbaarlijke Vermenigvuldiging van brood en vissen, de Bruiloft te Kanaan.

In de kapel ten zuiden van de toren scenes m.b.t. O.L.V. van Handel, in de noordelijke kapel diverse voorstelling waaronder een boom (Apoc. 22) en haan (Rom. 2). Het beeldhouwwerk (van H. v.d.Geld en P. Verdonk) is, uitgezonderd het Madonnabeeld van Luc van Hoek (1936), van elders afkomstig. In de kapel noordelijk van het koor een doopvont (1921), afkomstig uit de vorige kerk. Orgel en orgelkas zijn niet van waarde uit het oogpunt van monumentenzorg.

Waardering.

De kerk is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als bijzondere uitdrukking van de ontwikkeling van het katholicisme in het zuiden en is tevens van belang als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de dorpskerk in het interbellum. Het gebouw heeft architectuurhistorisch belang door de stijl en de detaillering, die getuigen van de wijze waarop de architect een compromis bereikte tussen traditie en vernieuwing in de kerkenbouw en is van kunsthistorisch belang door de interieuronderdelen, waaronder de bijzondere ramenreeks van Luc van Hoek. Het gebouw is tevens van belang als voorbeeld van het oeuvre van de architect Stuyt. Het heeft ensemblewaarden vanwege de bijzondere situering, verbonden met de ontwikkeling van de nederzetting.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het is van belang vanwege de architectuurhistorische en typologische zeldzaamheid en de zeldzaamheid van bewaarde kerken van Stuyt.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Kerk